

سوره بیست و نهم - عنکبوت

این سوره در مکه نازل شده و ۶۹ آیه دارد.

به نام خداوند بخشنده مهربان

الف. لام. میم. (۱) آیا مردم پنداشتند که با گفتن این که ایمان آوردیم از آنان دست بردارند و آنها را مورد آزمایش قرار ندهند؟! کسانی را که پیش از آنان بودند مورد آزمایش قرار دادیم تا خدا آنهایی را که راست گفتند معلوم دارد و آنهایی را که دروغ گفتند متمایز گرداند! آیا آنهایی که کارهای بد کردند پنداشتند که عاجزکنندگان مایند؟ چه بد قضاوت می‌کنند! (۲ - ۴)

هر کس که ملاقات خدا را امید دارد (بداند که) وقت مقدر الهی حتماً می‌رسد و خدا شنوای دانا است. هر کس جهد و کوشش کند برای خود کرده است و خدا از همه جهانیان بی‌نیاز است! و آنان که ایمان آورده و کارهای نیکو کردند بدی‌های آنان را می‌پوشانیم و بهتر از آن چه کرده‌اند به آنان پاداش می‌دهیم! (۵ - ۷)

به آنان سفارش کردیم که به پدر و مادر خود نیکی کند. و اگر آن دو بکوشند که تو شریکی برای من بگیری، آن چه را که بدان دانشی نداری، آنها را فرمانبرداری مکن. بازگشت شما به سوی من است و از آن چه می‌کردید شما را آگاه گردانم! کسانی را که ایمان آورده کارهای نیکو انجام دهند بی‌شک در زمره نیکوکاران قرار دهیم! (۸ - ۹)

بعضی از مردم گوید به خدا ایمان آوردم پس اگر در راه خدا آزرده شود آزار مردم را چون عذاب الهی بگیرد ولی اگر نصرتی از جانب خدا به مؤمنان برسد گویند که ما هم با شما بودیم. آیا خدا به آن چه در دل‌های جهانیان می‌گذرد داناتر نیست؟! یقیناً خدا هم ایمان آوردگان را می‌شناسد و هم منافقان را. (۱۰ - ۱۱)

کافران به مؤمنان گویند (بیانید) از راه ما پیروی کنید ما همه گناهان شما را به گردن می‌گیریم. در صورتی که هرگز از گناهان خود چیزی برنارند! هرآینه آنها بارهای خود را بر دوش کشند و بارهایی را همراه بارهای خود! و حتماً روز قیامت از دروغ‌هایی که می‌بافتند بازخواست شوند! (۱۲ - ۱۳)

ما نوح را به رسالت به سوی قومش فرستادیم که هزار سال، منهای پنج سال، در میان آنها ماند. پس طوفان آنها را فراگرفت که ستمگران بودند! او و کسانی را که در کشتی بودند نجات دادیم و آن را آیت عبرتی بر جهانیان ساختیم! و ابراهیم را (فرستادیم) که به قومش گفت خدا را بپرستید و از او بترسید اگر بدانید این برای شما بهتر است. شما به جز خدا بت‌ها را می‌پرستید که به دروغ می‌سازید. بی‌گمان آنهایی که به غیر خدا می‌پرستید مالک روزی شما نیستند. پس روزی از خدا بجوئید و او را پرستش کنید و بدو سپاسگزار باشید. و (بدانید) که به سوی او بازگشت داده خواهید شد! و اگر تکذیب کنید پیش از شما هم گروه‌هایی (انبیاء) را تکذیب کردند. و طیفه پیامبر جز رساندن پیام آشکار چیزی نیست. (۱۴ - ۱۸)

آیا ندیدید که خدا چگونه آفرینش را آغاز می‌کند سپس آن را برمی‌گرداند و همانا این امر بر خدا آسان است. بگو در روی زمین بگردید و بنگرید که خدا چگونه آفرینش را آغاز کرد سپس بیافریند آفرینش دیگری. بی‌گمان خدا بر همه چیز توانا است! هر که را خواهد عذاب نماید و هر که را خواهد بیامرزد و به سوی او بازگردانده می‌شوید! و شما در زمین و آسمان عاجزکنندگان خدا نیستید و برای شما جز خدا یاور و کارساز نیست!

آنهایی که به آیات الهی و دیدار او منکر شدند از رحمت من نومیدند و بر آنان عذاب دردناکی باشد! (۱۹ - ۲۳)

جواب قوم (ابراهیم) بر او جز این نبود که گفتند او را بکشید یا بسوزانید. و خدا او را از آتش نجات داد. بی‌شک در این امر آیت و عبرتی برای مؤمنان می‌باشد! و (ابراهیم) گفت شما در زندگی دنیا، برای دوستی در میان خود، بت‌هایی را (به خدائی) گرفته‌اید ولی در روز قیامت بعضیتان بعضی دیگر را انکار نمائید و برخیتان برخی دیگر را نفرین کنید. جایگاه شما آتش دوزخ باشد و هیچ یاری رساننده‌ای برایتان نیست! (۲۴ - ۲۵)

لوط بدو (ابراهیم) ایمان آورد و گفت من یقیناً به راه پروردگرم می‌روم که او توانای فرزانه است! ما اسحق و یعقوب را به ابراهیم دادیم و نبوت و کتاب را در میان فرزندان او بقرار ساختیم و در این دنیا پاداش او را بدادیم و او در آخرت نیز از نیکوکاران خواهد بود! و لوط به قومش گفت شما کار زشتی می‌کنید که هیچ کس در عالم پیش از شما نکرده است! شما با مردان نزدیکی می‌کنید و راه (نسل) را می‌بندید و در مجالس خود بدین کار ناپسند مبادرت می‌نمائید. جواب قومش جز این نبود که گفتند اگر راست می‌گوئی عذاب خدا را برای ما بیار! گفت خدایا! مرا بر گروهی تباہکار یاری بده! (۲۶ - ۳۰)

و چون فرستادگان ما (دو فرشته) با بشارت^۱ پیش ابراهیم آمدند گفتند ساکنان این دهکده را هلاک خواهیم نمود که آنها ستمگار اند. گفت لوط در آنجاست. گفتند ما بهتر دانیم کی در آنجاست. البته او و کسانش را می‌رهانیم ولی زنش از عذاب شونندگان خواهد بود! (۳۱ - ۳۲) و چون فرستادگان ما پیش لوط آمدند او از آمدنشان غمگین شد و در کارشان فروماند. گفتند مترس و غمین مباش ما تو و خاندانت را نجات می‌دهیم مگر همسرت که از باقی ماندگان در عذاب خواهد بود! بی‌گمان ما به مردم این آبادی، به سبب آن تبهکاری که می‌کردند عذابی از آسمان نازل می‌کنیم! و به یقین ما از آن حادثه برای صاحبان خرد آیتی آشکار باقی گذاشتیم! (۳۳ - ۳۵)

به مردم مدین هم برادرشان شعیب را فرستادیم که گفت ای قوم خدا را بیرستید و به روز قیامت امیدوار باشید و در زمین فساد و تباہی ننمائید! ولی او را تکذیب کردند و به سزای آن زلزله آنها را فرا گرفت که بامدادان در خانه‌های خویش مرده به روی خود افتاده بودند! و قوم عاد و ثمود را (نیز هلاک کردیم) و مساکن آنها هلاک آنها را بر شما عیان می‌دارد. شیطان اعمال آنها را بر آنان بیاراست و از راهشان باز داشت! (۳۶ - ۳۸)

قارون، و فرعون، و هامان با آن که موسی با آیات روشن بر آنها آمد، در زمین گردن‌فرازی کردند در حالی که عاجز از آن بودند که از حکم خدا فرار کنند! ما همه آنها را به گناهانشان مؤاخذه کردیم. برخی را سنگریزه فرستادیم. بعضی را صیحه فرا گرفت. کسانی را در زمین فرو بردیم. گروهی را در دریا غرق نمودیم ... خدا بر آنان ستم نکرد بلکه خودشان بودند که بر خویشتن ستم نمودند! (۳۹ - ۴۰) حکایت کسانی که جز خدا معبودانی گرفتند حکایت خانه ساختن عنکبوت است و اگر بدانند سست‌ترین خانه‌ها خانه عنکبوت می‌باشد! خدا آن چه را که غیر از او می‌پرستند می‌داند و او مقتدر فرزانه است! ما این مثل‌ها را برای مردم می‌زنیم ولی جز صاحبان خرد در نمی‌یابند خدا آسمان و زمین را به حق آفرید و بی‌گمان در این آفرینش آیتی برای مؤمنان می‌باشد! (۴۱ - ۴۴)

آن چه از کتاب (قرآن) بر تو وحی می‌شود تلاوت کن و نماز برپای دار زیرا نماز آدمی^۱ فرشتگان به ابراهیم بشارت دادند که از سارا، همسر نازنینش صاحب فرزندی می‌شود.

را از زشتکاری و کارهای ناپسند باز می‌دارد و بی‌شک یاد خدا بزرگتر و برتر از هر اندیشه می‌باشد و خدا بدان چه می‌کنید دانا است! با اهل کتاب جز به طریق نیکو مجادله مکنید. مگر با کسانی از آنها که ستم کرده‌اند. و به آنها بگوئید که ما به کتاب خود و کتاب شما ایمان آورده‌ایم، و خدای ما و خدای شما یکی است، و ما تسلیم فرمان او هستیم. و همچنین بر تو کتاب را نازل کردیم، کسانی که به آنها کتاب آسمانی داده‌ایم بدان ایمان دارند، و از آنها کسانی هستند که بدان می‌گروند و به جز کافران آیات ما را انکار نمی‌نمایند! (۴۵ - ۴۷)

تو (ای محمد) پیش از این کتابی نخواندی و با دست خویش کتابی ننوشتی (وگر نه) باطل گویان در شک می‌افتادند (که قرآن را تو نوشته‌ای)! (نه!) بلکه آن، آیه‌های روشنی است در لوح سینه کسانی که به آنها علم داده شده است و جز ستمگاران آیات ما را انکار نمی‌نمایند. و گویند چرا بر پیامبر از سوی پروردگارش معجزاتی نازل نمی‌شود؟ بگو همه معجزات نزد خدا است و من بیم دهنده آشکارم! مگر بر آنها کافی نیست که ما این کتاب را، که بر آنان خوانده می‌شود، بر تو نازل کردیم؟ بی‌شک برای کسانی که ایمان آورده‌اند در آن رحمت و اندرزی است! بگو کافی است که خدا بین من و شما گواه باشد. او آن چه را که در آسمان‌ها و زمین است می‌داند و کسانی که به باطل گرویده و به خدا کفر ورزیده‌اند همانا زیانکارانند! (۴۸ - ۵۲)

(کافران) عذاب را به شتاب از تو می‌خواهند. اگر وقت معینی بر آن مقرر نشده بود عذاب بر آنان می‌آمد. البته بدون آن که آنها بدانند، ناگهان برایشان خواهد آمد! آنها به عذاب از تو شتاب می‌خواهند و همانا جهنم فراگیرنده کافران است! روزی که عذاب از بالا و پائین آنها را فرا گیرد و (خدا) فرماید کیفر آن چه را که می‌کردید بچشید! ای بندگان من که ایمان آورده‌اید زمین من بسیار وسیع است پس هر کجا باشید تنها مرا پرستش کنید! هر کسی شربت مرگ را خواهد چشید و پس از آن همه به سوی ما بازگردانده می‌شود! آنان که به خدا ایمان آوردند و کارهای نیکو کردند آنها را در غرفه‌هایی در بهشت جای می‌دهیم که در زیر آنها نهرها روان است. و در آنجا جاویدان بمانند. چه نیکو است پاداش (چنین) عمل کنندگان! کسانی که صبر کردند و بر پروردگارشان توکل می‌نمایند! و بسا جنبنده که روزی خود را بر نمی‌گیرد! خدا است که آنها و شما را روزی می‌دهد و او شنوای دانا است. (۵۳ - ۶۰)

اگر از آنها بپرسی که آسمان‌ها و زمین را آفرید و خورشید و ماه را مسخر گردانید بی‌شک جواب دهند که خدا پس چرا از راه راست عدول می‌نمایند؟ خدا است که بر هر که از بندگان خواهد روزی بگستراند و بر هر که خواهد تنگ گیرد که خدا بر همه چیز دانا است! اگر از آنها بپرسی چه کسی باران را از آسمان نازل کرد و زمین را بعد از مردنش زنده گردانید؟ به یقین گویند که خدا! بگو ستایش خاص اوست ولی بیشترشان در نمی‌یابند! (زندگی چند روزه) این دنیا هوی و هوسی بیش نیست و به یقین سرای آخرت (سرای) زندگانی است اگر بدانند. (۶۱ - ۶۴)

(مشرکان) هنگامی که بر کشتی می‌نشینند خدا را می‌خوانند و دین خاص او می‌کنند و وقتی به خشکی‌شان رساند آن وقت همان‌ها بر او شریک قرار می‌دهند! تا بدان چه که به آنها نعمت دادیم کفران نمایند. (هر چه می‌خواهند) بهره گیرند به زودی خواهند دانست (که راه خطا رفته‌اند)! مگر کافران (مکه) ندیدند که ما حریمی را مکان امنی قرار دادیم در حالی که ۱. یعنی توان و قدرت روزی فراهم آوردن را ندارند یا ذخیره آن را نتوانند.

مردم از اطراف آن ربوده می‌شدند آیا به باطل ایمان می‌آورند و به نعمت خدا کفر می‌ورزند؟! کیست ظالم‌تر از آن کس که دروغی بر خدا بنهد و یا حق را که بر او آید تکذیب نماید؟ آیا جایگاه کافران دوزخ نمی‌باشد؟! و کسانی که در راه ما مجاهدت کنند محققاً آنها را به راه‌هایمان هدایت می‌کنیم و بی‌شک خدا همیشه با نیکوکاران است! (۶۵) - (۶۹)